

ПРИВРЕДНО ПРАВО

УГОВОР О УСКЛАДИШТЕЊУ

- ▶ Уговор о ускладиштењу је такав уговор у коме се једна уговорна страна (складиштар) обавезује да прими и чува одређену робу и да предузима потребне, односно уговорне мере ради њеног очувања у одређеном стању и да је врати по протеклу уговореног времена на захтев друге стране оставиоца или неког овлашћеног лица, а оставилац се обавезује да му за то плати одређену накнаду.

- ▶ **Врсте складишта:** јавна складишта, царински простор, царинска складишта, консигнациона складишта.
- ▶ **Обавезе складиштара:** да поступа по предмету уговора као уредан привредник; да прими робу на чување; да примљену робу стручно чува и да предузме све потребне радње у циљу одржавања робе; да уредно води складишну књигу и матичну књигу складишница; да изда складишницу; да осигура ускладиштену робу; да чува пословну тајну својих депонената; да изда овлашћеном лицу ускладиштену робу.
- ▶ **Права складиштара:** на накнаду-провизију; на накнаду трошкова; право залогe и право ретенције на ускладиштеној роби; право да прода ускладиштену робу (у стеченим законским условима).

- ▶ **Складишница** – је хартија од вредности коју издаје складиштар оставодавцу као доказ да је од њега примио робу на чување и која га обавезује да примљену робу врати лицу које му презентује исто, односно које се легитимише као законити ималац складишнице.
- ▶ **Складишница садржи:** назив, односно име и занимање оставодавца, његово седиште, односно пребивалиште, назив и седиште складиштара, датум и број складишнице, место где се складиште налази, врсту, природу и количину робе, навод о томе до ког износа је роба осигурана и сл.

- ▶ **Складишница се преноси** индосаментом и спада у категорију стварноправних хартија од вредности с обзиром на то да се са њом на симболичан начин преноси право својине на роби. Складишница се састоји од признанице и заложнице.
- ▶ Складишница даје право имаоцу да учествује на тржишту са циљем преноса својине на роби и могућност залагања складишнице као средства залагања робе за обезбеђења кредита код пословних банака.
- ▶ У нашем праву складишнице морају гласити **„по наредби“**.
- ▶ **Престанак уговора о ускладиштењу:** Уговор о ускладиштењу престаје тренутком издавања робе; тренутком плаћања вредности робе оставиоцу у случају изгубљења робе; у случају престанка постојања складишног предузећа или престанка оставиоца.

УГОВОР О ЛИЗИНГУ

- ▶ У зависности од тога да ли се посматра његов економски или правни аспект *leasing* се може посматрати као привредна активност и као уговор.
- ▶ Као привредна активност *leasing* представља специфични метод финансирања инвестиција.
- ▶ Инвестиционо финансирање реализује се у пракси помоћу *leasing* уговора (као правног инструмента).
- ▶ *Leasing* је привредна делатност која представља метод финансирања инвестиција; ова делатност се састоји у финансирању набавке инвестиционе опреме.

- ▶ **Уговор о *leasingu* је** (најопштије речено) такав уговор код кога једна страна давалац *leasinga* даје на коришћење предмет *leasinga* посла (најчешће опрема или читава постројења) другој страни кориснику *leasinga*, преносећи на њега право коришћења на тој опреми за одговарајући период.
- ▶ Корисник *leasinga* економски искоришћавајући опрему у одговарајућем периоду, плаћа даваоцу *leasinga* уговорену *leasinga* накнаду. Истеком рока (који је на различите начине одређен или одредив, у зависности од врсте *leasinga* посла) корисник *leasinga* или враћа опрему, или продужава *leasinga* уговор за наредни период (обично уз умањену накнаду) или откупљује опрему.

► **Настанак *leasinga***

Leasing је настао педесетих година прошлог века у САД. Разлози за његову велику популарност и масовно коришћење су бројни, неки од најважнијих су: недостатак сопствених финансијских средстава (на страни привредних субјеката); неповољни услови кредитирања; неповољни фискални прописи (порези, амортизационе стопе); ризици застаревања (опреме и постројења); блажи критеријуми код процене бонитета тражиоца инвестиције; ризик отежаног пласмана робе робе на тржишту и сл.

► Предности и мане *leasinga* као метода финансирања

Предности *leasinga*:

- финансирање без ангажовања (сопственог или туђег) капитала
- допринос очувању сопственог капитала
- умањивање ризика застаревања опреме
- фискалне олакшице (предвиђене фискалним законодавством)
- књиговодствене предности.

Недостаци *leasinga*:

- *leasing* је изузетно скуп метод финансирања,
- неравноправност уговорних партнера.

▶ Субјекти који се могу бавити *leasing* пословима

Leasing пословима баве се првенствено професионалне организације које могу бити различите природе: самосталне *leasing* компаније, банке, осигуравајуће компаније; то могу бити и неке друге мање важне организације као што су пензијски фондови, образовне институције, религијске заједнице, фондације, индивидуални инвеститори, индустријске агенције итд.

▶ Самосталне *leasing* компаније се најчешће јављају као:

-финансијске (баве се само финансијском страном *leasinga* па се не разликују од банака)

-услугне (сервисне) пружају услуге нефинансијског карактера

-брокерске (доведе у везу заинтересоване стране).

ВРСТЕ *LEASING* ПОСЛОВА

- ▶ Подела је на ИНДИРЕКТНИ (тространи) - *leasing* у ужем смислу (код њега се појављују три субјекта учесника у *leasing* послу: давалац *leasinga* који је финансијер посла, корисник *leasinga* и испоручилац предмета *leasinga*) и ДИРЕКТНИ (двострани) *leasing* има у основи **субјекте учеснике у послу и начин конституисања посла.**
- ▶ Финансијски *leasing* је финансијска, односно привредна делатност, са значајним последицама по привреду и кретање капитала, како у националним, тако и у међународним оквирима.
Оперативни *leasing* је првенствено услужна делатност која нема тако велики утицај на привреду.

Права и обавезе странака код оперативног leasinga

▶ Обавезе даваоца:

Основна обавеза давоца оперативног *leasinga* је да да на коришћење (односно да преда) кориснику објекат уговора; остале његове обавезе су: обавеза одржавања предмета *leasinga*; обавеза сношења трошкова одржавања објекта као и трошкова осигурања; обавеза сношења ризика (застарелости и случајне пропасти предмета *leasinga*);

▶ Обавезе корисника:

Главна обавеза корисника (оперативног) *leasinga* је плаћање *leasing* накнаде; осим тога обавеза корисника је и да предмет *leasinga* користи сходно намени и да поступа са дужном пажњом; коначно његова обавеза је и да опреме врати (по истеку уговора) у стању у ком је примљена, уз наравно редовно трошење и хабање.

*Права и обавезе странака код финансијског *leasinga**

▶ Обавезе даваоца *leasinga* :

Основна обавеза даваоца *leasinga* је финансирање *leasing* посла, па у вези са тим стоји и његова обавеза да закључи уговор о испоруци и изврши исплату куповне цене испоручиоцу; осим тога обавезу даваоца представља и заштита од евикције.

▶ Обавезе корисника *leasinga*:

Основна обавеза корисника *leasinga* је плаћање *leasing* накнаде; осим тога обавезама корисника се сматрају и прихватање испоруке опреме; извршење евентуалних обавеза према трећима (дозволе и сл. обично према државним органима), обавезу корисника представља и враћање опреме по истеку уговорног рока.

▶ Обавезе испоручиоца:

Будући да се код финансијског *leasinga* појављује и трећи субјекат у послу (испоручилац) то се може говорити и о његовим обавезама. Обавеза испоручиоца је да испоручи опрему коју је уговорио са корисником у складу са одредбама уг. о испоруци и спецификацијом.

Уговор о превозу

- ▶ **Уговором о превозу** једна уговорна страна **превозилац (транспортер)** се обавезује да **превезе робу, лица или регистровани пртљаг**, од једног места до другог (од места отпреме до места опредељења, односно од места укрцаја до места искрцаја), у стању у ком су примљени од **пошиљаоца (за робу и пртљаг)**, а **друга страна** (пошиљалац, крцатељ, путник) се обавезује да превозиоцу исплати **накнаду**.
- ▶ *Уговорне стране* код овог уговора су превозилац-транспортер и *пошиљалац (крцатељ) или путник*.

► **Обавезе уговорних страна**

Главна обавеза превозиоца је да превоз изврши уредно и на уговорени начин и да ствар (робу, пошиљку) преда лицу које је означено као прималац у уговору о превозу или превозним документима.

► Обавеза пошиљаоца је да преда пошиљку (ствар, робу), да превозиоцу да тачне податке о пошиљци (њеној врсти, количини и садржини), да саопшти превозиоцу место опредељења пошиљке и податке о примаоцу пошиљке. Пошиљалац је обавезан да ствар (пошиљку, робу) упакује у амбалажу (ако то захтева њена природа) на прописани или уобичајени начин.

▶ *Располагање пошилком*

У току превоза пошилалац може да располаже пошилком дајући превозиоцу поједине налоге који се разликују од садржаја уговора о превозу; ти **налози** се састоје најчешће у:

- ▶ обустави даљег превоза ствари
- ▶ враћању пошилке
- ▶ упућивању пошилке у друго место опредељења
- ▶ предаји другом примаоцу
- ▶ (располагање пошилком је условљено поседовањем товарног листа).
- ▶ **Плаћање накнаде и трошкова превоза је обавеза пошилаоца**, прималац није странка у уговору (па се од њега не може захтевати извршење обавезе плаћања (принудним путем).

- ▶ *Одговорност превозиоца (за губитак и оштећење пошиљке)*

- ▶ Уколико у току превоза дође до губитка или оштећења пошиљке по правилу је одговоран **превозилац**. Ова одговорност је тзв. *субјективна одговорност*, заснована на кривици која се претпоставља.

- ▶ Превозилац се може ослободити одговорности ако докаже да је до оштећења дошло услед:
 1. *радње оштећеног*
 2. *својства пошиљке*
 3. *више силе.*

- ▶ Превозилац **одговара** за рад помоћника.

Превозне исправе

- ▶ Превозне исправе код уговора о превозу су **товарни лист, теретница** (коносман), а може и потврда о пријему пошиљке.
- ▶ **Товарни лист** је уобичајена исправа у транспорту, издаје се у железничком, друмском, ваздухопловном превозу и у превозу унутрашњим воденим путевима.
- ▶ Товарни лист издаје превозилац; у железничком превозу издавање товарног листа је обавезно а у осталим гранама превоза се товарни лист издаје на захтев пошиљаоца (у привредној пракси издавање товарних листова је правило).

▶ Товарни лист издаје превозилац на основу података које му даје пошиљалац.

▶ У товарни лист се уносе подаци о:

пошиљаоцу и превозиоцу, о врсти и садржини пошиљке и амбалаже, превозном путу, месту опредељења, (вредности драгоцености), обавези плаћања накнаде (ко плаћа накнаду), висини накнаде за превоз. У товарни лист се уносе и подаци о примаоцу (у месту опредељења) или начину на који ће се (**накнадно**) одредити прималац у месту опредељења (уношењем клаузула по наредби или на доносиоца).

▶ Издавање и тачност товарног листа **не утичу на постојање и пуноважност уговора о превозу ствари.**

- ▶ Товарни лист је превозна исправа која прати товар и са њим се предаје примаоцу.
- ▶ Издавањем товарног листа конституише се претпоставка, док се супротно не докаже, да је закључен уговор о пловидбеном превозу ствари и да је терет примљен на превоз под условима и на начин како је то констатовано у товарном листу.
- ▶ Непостојање, неисправност или губитак товарног листа не утиче на постојање и пуноважност уговора.

- ▶ Поред товарног листа значајна превозна исправа је теретница која се издаје у поморском превозу а, у појединим случајевима и у превозима унутрашњим воденим путевима.
- ▶ Теретница (коносман) је хартија од вредности помоћу које се може располагати робом док је на путу.

Теретница (коносман)

- ▶ **Бродар је дужан (по завршетку укрцавања) да крцатељу (на његов захтева) изда теретницу.**
- ▶ Ако је терет предат бродару пре укрцаја крцатељ може да захтева издавање **потврде о предаји терета** или **теретнице "примљено за укрцај"**. По укрцају може се ова теретница заменити "правом" (одговарајућом) или се овој теретници додаје клаузула (напомена) "укрцано".
- ▶ **Теретница се саставља на основу података које даје крцатељ.**

- ▶ **Теретница је исправа (хартија од вредности)** која има **троструку функцију**, теретницом се: потврђује да је закључен уговор о превозу; да је роба наведена у коносману предата на превоз; на основу ове исправе бродар преузима обавезу да робу, по завршетку превоза, преда легитимном имаоцу исправе (теретнице).
- ▶ Теретница је хартија од вредности, припада групи стварноправних, каузалних и презентационих исправа.

Врсте теретница

Према начину издавања и преношења разликују се теретнице:

- ▶ "на име" (преносе се цесијом),
 - ▶ "по наредби" (преносе се индосаментом) и
 - ▶ "на доносиоца" (преносе се простом предајом).
-
- ▶ У вези са уношењем евентуалних примедба у теретницу теретнице могу бити:
 - “**чисте**” (без примедба о стању робе)
 - “**нечисте**” - бродар уноси примедбе у вези (спољашњег) стања (кондиције) робе и амбалаже.

Разлике теретнице и товарног листа

- ▶ Теретница има много већи значај од товарног листа.
- ▶ Теретница је хартија од вредности, а товарни лист то није.
- ▶ Теретница представља робу и циркулише у промету (док је роба на путу); товарни лист није хартија од вредности, он не представља већ прати робу док се превози.
- ▶ Теретница је апсолутан доказ о пријему и стању робе која се превози у односу на примаоца; товарни лист је увек релативно доказно средство (док се супротно не докаже).

УГОВОР О ОСИГУРАЊУ

- ▶ Уговором о осигурању обавезује се уговарач осигурања да плати одређени износ осигуравајућем друштву (осигуравач), а осигуравајуће привредно друштво се обавезује да, ако се деси догађај који представља осигурани случај, исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту или учини нешто друго.
- ▶ Битни елементи уговора о осигурању су: увид у ризик, сума осигурања, премија осигурања, осигурани случај и полиса осигурања.

- ▶ Уговор о осигурању по својим карактеристикама спада у: двострано обавезне и теретне уговоре, са адхезионим карактером, именоване уговоре, уговор са трајним извршењем обавеза које доспевају сукцесивно (плаћање премија у више ануитета), алтернативне уговоре, и по правилу формалне уговоре.
- ▶ „Осигуравач је дужан упозорити уговорача осигурања да су општи и посебни услови осигурања саставни део уговора и предати му његов текст, ако ти услови нису штампани на самој полиси”.

- ▶ Осигуравач је осигуравајуће привредно друштво које представља заједницу осигурања, односно заједницу ризика у којој лица која уговарају осигурање, на начелу узајамности и солидарности, удружују одређене новчане износе који служе за њихово одговарајуће обештећење или другу врсту намирења у случају остварења осигураног ризика.

- ▶ **Врсте уговора о осигурању**

- ▶ Према начину (основу) настанка, разликујемо:

- ▶ добровољно осигурање, настаје на основу уговора о осигурању који уговорне стране закључују по својој слободној вољи. То је уговор који стране могу, а не морају закључити. Добровољно осигурање је правило, а обавезно осигурање изузетак.

- ▶ Обавезно осигурање настаје по основу самог закона. Према закону, морају се обавезно осигурати поједине ствари и лица, односно они се морају осигурати од одређених врста одговорности. Случајеви обавезног осигурања: обавезно осигурање путника у јавном превозу од последица несрећног случаја, обавезно осигурање корисника, односно сопственика моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима, обавезно осигурање корисника, односно сопственика ваздухоплова од одговорности за штету причињену трећим лицима.

- ▶ **Према броју предмета разликујемо:**
- ▶ индивидуално осигурање: то је осигурање где је осигураник индивидуално лице које жели закључити уговор о осигурању себи својствен, као што је уговор о осигурању живота одређеног лица,
- ▶ колективно осигурање се заснива на групним тј. колективним полисама, осигурање у коме се истовремено једним уговором осигурава више лица и овај тип осигурања присутан је код привредних друштава (осигурање радника).

- ▶ **Полазећи од начина поравнања ризика разликујемо:**
- ▶ **послове саосигурања:** постоји када се уговор по одређеном осигурању закључује истовремено са више осигуравајућих кућа које су се споразумеле о заједничком сношењу и расподели ризика у тој ствари, при чему свака од њих учествује у том ризику са одређеним уделом или до одређеног износа. То је такозвана хоризонтална расподела ризика између појединих повезаних осигуравајућих организација,
- ▶ **послове реосигурања:** постоје када једна осигуравајућа организација реосигурач уговором преузме обавезу да другој осигуравајућој кући, уз накнаду, плати, делимично или у целости, износ који је она, као непосредни осигурач, буде платила свом клијенту по уговору о осигурању. То је вертикална расподела ризика или даље осигурање осигурача код реосигурача.

▶ **Полазећи од предмета осигурања које је изложено ризику, разликујемо:**

осигурање имовине: имовинско осигурање има за предмет неку материјалну вредност, процењиву у новцу као што је осигурање ствари, осигурање робе у транспорту и слично,

▶ **осигурање лица:** има за предмет одређену нематеријалну вредност, која се не може изразити у новцу као што су живот човека, његова радна способност, здравље и слично.

▶ **Према начину организовања осигурања разликујемо:**

▶ **премијско осигурање:** осигураници на основу уговора о осигурању са осигуравачем плаћају премију осигурања из којих осигуравач покрива реализоване осигуране случајеве,

▶ **узајамно осигурање:** представља образовање фонда одређене групе из којег се врши исплаћивање ако се деси осигурани случај.

- ▶ **Закључење уговора о осигурању**
- ▶ Уговор о осигурању закључен је онда када уговарачи потпишу полису осигурања или листу покрића. Писмена понуда учињена осигуравачу за закључење уговора о осигурању, везује понудиоца, ако он није одредио краћи рок, за време од 8 дана од дана када је понуда прispела осигуравачу, а ако је потребан лекарски преглед онда у року од 30 дана.
- ▶ Ризик је неки догађај који је у тренутку закључења уговора неизвестан, али је могућ. Ризик је увек апстрактан састојак правног односа осигурања. Ризик можемо и дефинисати као неку опасност која у будућности прети лицу или имовини (да ли ће доћи до оштећења робе у транспорту или повреде неког лица), а остварење ризика представља осигурани случај.

- ▶ **Сума осигурања** је новчани износ који је дефинисан при закључењу уговора о осигурању или је регулисан законом, који се исплаћује кад наступи осигурани случај код личног осигурања, а код осигурања имовине, осигурана сума одређује висину накнаде штете причињене тој имовини.
- ▶ **Премија осигурања** је новчани износ који је уговарач осигурања у обавези да плати осигуравачу као накнаду за обавезе које је преузео уговором о осигурању. Накнада се може платити у целости или сукцесивно, али најважније је како је уговором одређено.

- ▶ **Обавезе уговорних страна**
- ▶ Обавезе осигуравача и осигураника зависе од врсте осигурања које се уговара. Без обзира на те околности постоје дефинисане неке опште обавезе уговорних страна за сваки уговор који закључе. Ако се у пријави осигурања унесу нетачни подаци може доћи до ништавости уговора о осигурању. Приликом закључења уговора о осигурању, осигураник може имати и обавезу да уплати прву премију осигурања.
- ▶ Током трајања осигурања, осигуравач има нарочито следеће обавезе:
 1. Да ствара и одржава одговарајућа средства у заједници осигурања, односно заједници ризика и да предузима одговарајуће превентивне и репресивне мере, али не као своју уговорну обавезу.

2. Кад наступи осигурани случај, основна обавеза осигуравача да осигуранику, односно другом овлашћеном лицу, надокнади трошкове које је оно имало у вези са предузимањем мера за ограничење штетних последица осигураног случаја који је наступио.

- ▶ **Полиса осигурања** је најважнија исправа која прати закључење уговора о осигурању. Она садржи законом прописане елементе уговора о осигурању: уговорне стране, осигурану ствар, односно осигурано лице, ризик обухваћен осигурањем, трајање осигурања, свота осигурања, премија осигурања или допринос и слично.

▶ Полиса може гласити на име, по наредби и на доносиоца. Кад не постоје сви елементи за издавање полисе осигурања, издаје се лист покрића који мора да садржи битне састојке уговора о осигурању. Лист покрића, у таквом случају привремено замењује полису осигурања као доказ о закључењу уговора о осигурању.

▶ **Престанак уговора о осигурању**

▶ Уговор о осигурању престаје: истеком времена осигурања ако је време уговорено, престанком ризика које је уговорено, кад наступи осигурани случај и кад осигураник исплати осигурачу уговорену премију, променом права својине на осигураној ствари, поништењем уговора на основу неке законске одредбе, на основу споразума осигураника и осигурача...

ИЗДАВАЧКИ УГОВОР

- ▶ Издавачки уговор је такав уговор где једна уговорна страна - аутор, преноси на другу уговорну страну издавача право објављивања ауторског дела штампањем, односно умножавањем, уз обавезу стављања на сваком примерку име и презиме аутора и да аутору плати надокнаду ако се дело користи уз накнаду.
- ▶ Издавачки уговор није једини уговор овог типа у нашем позитивном праву, на основу кога аутор преноси права искоришћавања.

- ▶ Издавачки уговор није једини уговор овог типа у нашем позитивном праву, на основу кога аутор преноси права искоришћавања свога дела на другога, односно издавачки уговор није једини тзв. ауторски уговор.
- ▶ Поред издавачког уговора, разликујемо: уговор о приказивању, уговор о извођењу, уговор о кинематографском делу, уговор о емитовању дела и још неке уговоре.
- ▶ Важни елементи уговора су: услови штампања и објављивања, тираж и накнада.

- ▶ Издавачки уговор није једини уговор овог типа у нашем позитивном праву, на основу кога аутор преноси права искоришћавања свога дела на другога, односно издавачки уговор није једини тзв. ауторски уговор. Поред издавачког уговора, разликујемо: уговор о приказивању, уговор о извођењу, уговор о кинематографском делу, уговор о емитовању дела и још неке уговоре.
- ▶ Правна теорија разликује „прави” и „неправи” издавачки уговор. „Прави” издавачки уговор је уговорни пренос, у потпуности или делимично, вршења ауторског права са аутора на издавача, док се „неправи” издавачки уговор закључује ради објављивања дела које није ауторски заштићено, било због тога што таква заштита није могућа због природе дела, и што је рок заштите дела већ протекао или због неког другог разлога.

- ▶ „Неправи” издавачки уговор нема један од битних елемената издвачког уговора тј. не садржи пренос вршења ауторског права, али он се ипак често појављује у пракси и регулише односе између издавача и аутора.
- ▶ Од посебног практичног значаја је разликовање издавачког уговора по тренутку предаје рукописа од стране аутора издавачу. На основу ове чињенице, треба разликовати издавачки уговор у ужем смислу, код којег се аутор обавезује да одмах после закључења уговора преда рукопис издавачу, од уговора о поруџбини дела које аутор треба тек да напише и самим тим се на основу тога аутор уговором обавезује да „наручено дело” у договорном обиму, облику, садржини итд. преда у уговореном року.

- ▶ Уговор о сабраним делима једног аутора појављује се у нашој пракси, иако по нашем позитивном праву ово питање није регулисано.
- ▶ Посебне врсте издавачких уговора постоје на основу начела одређивања ауторског хонорара. Уколико аутор, са делом хонорара који треба да добије тек када је објављено дело распродато, на тај начин учествује у судбини пословног успеха, у ствари реч је о елементу ортаклука, тј. ортачког учешћа у пословном неуспеху. Такав уговор је у нашем праву допуштен само делимично јер је један део хонорара издавач дужан да плати аутору без обзира на број продатих примерака, у супротном, уговор ће бити ништаван.

- ▶ Лиценцни издавачки уговор даје право првом издавачу да уступи издавање дела другом издавачу. Посебну врсту издавачког уговора представља тзв. „мали издавачки уговор”. Реч је о објављивању новинских чланака. Аутор новинских чланака, по нашем праву, може истовремено уступати већем броју корисника објављивање чланака, ако то у уговору није забрањено.

УГОВОР О ЛИЦЕНЦИ

- ▶ Уговором о лиценци обавезује се једна уговорна страна - давалац лиценце – да другој уговорној страни - стицаоцу лиценце, уступи у целини или делимично, право искоришћавања проналаска, техничког знања и искуства, жига, узорка или модела, *know-how*, а друга уговорна страна - стицалац лиценце преузима уговорну обавезу да за то плати даваоцу лиценце уговорену накнаду (награду).
- ▶ Најзначајнији и најчешћи облик уговора о лиценци садржи обавезу преноса и омогућавања искоришћавања заштићеног проналаска.
- ▶ По својим особинама, уговор о лиценци је: именован уговор, формалан (јер се за његову пуноважност захтева писана форма), двострано-теретан, трајан (али не дуже од заштите права индустријске својине).

- ▶ Уговор о лиценци у нашем позитивном праву спада у облигационе именоване уговоре, двоструко обавезне и теретне уговоре, комутативне уговоре, формалане уговор јер се мора закључити у писаном облику.
- ▶ Писана форма услов је пуноважности уговора о лиценци. Битни елементи уговора су: услови искоришћавања проналаска, именовање предмета лиценце, услови коришћења лиценце, висина накнаде. Уговор се сматра закљученим прихватањем битних елемената уговора од стране уговорних страна. Пуноважност уговора о лиценци је, такође, у нашем позитивном праву условљена трајањем законске заштите, наравно и њеним постојањем, патентираних проналазака, узорка или модела

- ▶ Уговорне стране код уговора о лиценци су давалац и стицалац лиценце. Док је давалац лиценце најчешће стваралац, тј. физичко лице, ређе је то привредна друштво - стицалац лиценце код нас може бити само правно лице.
- ▶ Стицалац лиценце може бити и страном физичко и правно лице, а исто тако и давалац лиценце може бити и страном и физичко и правно лице.
- ▶ **Закључење издавачког уговора**
- ▶ Издавачки уговор, као и други ауторски уговори мора бити у писаном облику. Ова писана форма издавачких уговора условљава и пуноважност овог уговора.

▶ **Најважније врсте уговора су:**

- ▶ уговор о лиценци у унутрашњем и спољнољнотрговинском робно – новчаном промету. Код унутрашњег промета имамо уговоре где уговорне стране дефинишу простор на којем се може искоришћавати предмет уговора, под условом да то није супротно прописима о јединственом тржишту. Овај елеменат мора бити уговорен, у супротном, ради се о уговору који није просторно ограничен.
- ▶ уговори о лиценци који су искључиви, који дају право кориснику да искључиво користи предмет уговора, а за период трајања истог и на територији која је дефинисана уговором.
- ▶ Уговори о лиценци према објекту уговора.

- ▶ Уговор о подлиценци је уговор између претходног стичаоца лиценце, који је у овом уговору давалац стечене лиценце и новог стичаоца лиценце. По правилу, између новог стичаоца лиценце и даваоца лиценце из уговора о лиценци не постоји никакав правни однос, ни у оним ситуацијама када је давалац лиценце претходно дао дозволу за закључење уговора о подлиценци.

► **Obaveza davaoca licence iz ugovora o licenci su:**

1. obaveza predaje predmeta ugovora
2. obaveza davaoca licence da daje potrebna uputstva i obaveštenja
3. obaveza davaoca licence sticaocu licence tehničku izvodljivost i upotrebljivost predmeta licence
4. obaveza zaštite od evikcije (davalac licence jamči sticaocu licence da na predmetu ugovora ne postoje prava trećih lica)
5. obaveza garantovanja iskorišćavanja predmeta licence
6. kontrola kvaliteta od strane davalaca licence.

▶ **Obaveze sticaoca licence iz ugovora o licenci su:**

1. obaveza sticaoca licence da iskorišćava predmet licence kako je ugovoreno
2. obaveza sticaoca licence u pogledu isplate naknade
3. obaveza sticaoca licence u pogledu podnošenja izveštaja
4. obaveza čuvanja ustupljene tehnologije u tajnosti
5. obaveza označavanja da se radi o proizvodnji po licenci (ravnoteža ovom pravu kontrole kvaliteta od strane davaoca licence jeste obaveza korisnika licence da obezbedi traženi kvalitet svojih proizvoda kako bi ih mogao obeležavati licenciranim žigom, pri čemu je dužan da obeležavanje vrši oznakom „proizvodnja po licenci”, zbog obaveze tačnog obaveštavanja potrošača.

▶ **Prestanak ugovora o licenci**

- ▶ Uobičajen uzrok prestanka ugovora je neispunjenje bitnih ugovornih elemenata od strane ugovornih strana (davaoca i sticaoca licence). U slučajevima zaključenja ugovora o licenci na određeno vreme, ugovor prestaje istekom tog vremena.
- ▶ Ugovor prestaje i jednostranom izjave volje jedne ugovorne strane, tj. jednostranim otkazom uz odgovarajući otkazni rok. Smrću jedne od ugovornih strana (sticaoca ili davaoca licence) može prestati ugovor o licenci.

- ▶ Smrću davaoca licence, smatra se da ugovor i dalje postoji (ako nije suprotno ugovoreno), i tada obaveze i prava iz ugovora preuzimaju naslednici.
 - ▶ U slučaju stečaja ili likvidacije sticaoca licence, davalac licence ima pravo: da raskine ugovor ili da prijavi svoja potraživanja stečajnim organima.
-